

Bir Altpolitika Aracı Olarak "Dedikodu" Üzerine Bir Değerlendirme

*"Tarih, dedikodudan ibarettir."
Oscar Wilde*

Mehmet Emin SATIR*

Öz

Toplumsal yapı açısından oldukça önemli bir mesele olan iktidar ilişkilerinin temelde tahakküm ve direniş pratikleri üzerinden geliştiği ifade edilebilir. Dolayısıyla iktidar olgusunun tam olarak anlamlandırılabilmesi için tahakküm ve direniş pratiklerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ancak bu direniş her zaman sistemli bir biçimde gerçekleşmemektedir. İktidara karşı bir direniş sistemi olarak altpolitika, bu noktada dikkat çekmektedir. İktidarın tahakküm pratiklerine karşıt bir direniş olarak altpolitika, tahakküm altında bulunan bireylerin bir stratejisi olarak değerlendirilebilir. Örgütlü olmayan bu direniş stratejilerinin farklı araçları bulunmaktadır. Dedikodu, bu çerçevede altpolitikanın bir unsuru olarak değerlendirilmektedir. İktidarlarının söylemlerine karşıt bir söylemin geliştirilebilmesi ve mevcut iktidar ilişkilerinin sorunsallaştırılması noktasında dedikodu, önemli bir araçtır. Bu noktadan hareketle çalışmanın temel amacı, dedikodu olgusunu bir altpolitika unsuru olarak iktidar ilişkileri ekseninde tartışmaktır. Ayrıca çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmış olup, literatürde yer alan kavramlar ve düşüncelerden hareket edilerek, dedikodu olgusunun iktidar ilişkilerindeki yeri belirginleştirilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Altpolitika, dedikodu, iktidar, tahakküm, direniş

An Assessment on "Gossip" as a Infrapolitics Tool

Abstract

Power relations, which are a very important issue in terms of social structure, develop mainly through the practices of domination and resistance. Therefore, in order to fully understand the phenomenon of power, domination and resistance practices should be considered. Infrapolitics as a system of resistance draws attention at this point. As a resistance against the domination practices of the power, infrapolitics can be evaluated as a strategy of the individuals who are under domination. These unorganized resistance strategies have different tools. In this context, gossip is considered as an element of infrapolitics. Gossip is an important tool at the point of developing a discourse against the discourses of their rulers and problematizing the existing power relations. From this point

Derleme Makale (Review Article)

Geliş/Received: 22.01.2022

Kabul/Accepted: 15.05.2022

DOI: <https://dx.doi.org/10.17336/igusbdt.1061547>

* Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Medya ve İletişim Bölümü, İzmir, Türkiye. E-posta: mehmeteminsatir@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5353-8742>

of view, the main purpose of the study is to discuss the phenomenon of gossip as an infrapolitics element in the axis of power relations. In addition, the literature review method was used in the study, and the place of gossip phenomenon in power relations is tried to be clarified by using the concepts and thoughts in the literature.

Keywords: Infrapolitics, gossip, power, domination, resistance

Giriş

Toplumsal yapı, oldukça farklı dinamikler ekseninde şekillenmektedir. Bu dinamikler bireylerarası ilişkiler eksenli olabildiği gibi birey-toplum arasındaki ilişkiler ekseninde de oluşabilmektedir. Bu çerçevede iktidar ilişkilerinin toplumsal yapılar açısından oldukça önemli olduğunun altının çizilmesi gerekmektedir. Her toplumsal yapı kendine has iktidar ilişkilerini bünyesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla iktidar ilişkilerinin görülmediği bir toplumsal yapıdan söz etmek mümkün değildir. Bu denli temel ve hayati bir mesele olarak iktidar ilişkileri, toplumsal yaşayış biçimlerini anlamak ve anlamlandırmak açısından önem arz etmektedir. İktidar ilişkilerinin anlaşılması bir toplumsal yapıda, diğer yapıların anlamlandırılması oldukça güçtür. Dolayısıyla iktidar ilişkileri, toplumsal yapılar için önemli bir turnusol işlevi görmektedir. Bilindiği üzere iktidar ilişkileri temelde tahakküm ve direniş olmak üzere iki katmanda şekillenmektedir. İktidarın olduğu her yerde tahakküm, tahakkümün olduğu her yerde de bir direniş bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle, iktidar ilişkilerinin tahakküm ve direniş ekseninde değerlendirilmesi gerekmektedir.

İktidar, tahakküm kurmak ister. Bu tahakküme de her daim bir direniş gerçekleşir. Bu bağlamda iktidarın olduğu her yerde bir direnişin olduğu önermesi dikkat çekicidir (Foucault, 2003, s. 72). İktidara karşı direnişin ise oldukça farklı biçimleri olduğunu belirtmek gerekmektedir. Nasıl ki tek bir tahakküm biçimi yoksa, tek bir direniş biçiminden söz etmek de mümkün değildir. Bu çerçevede bir direniş pratiği olarak altpolitikadan bahsetmek gerekmektedir. Siyaset bilimci James C. Scott, tarafından kavramsallaştırılmış bir kavram olarak altpolitika, temelde tahakküm altındaki bireylerin örgütsüz bir şekilde gerçekleştirmiş oldukları direniş pratiklerini nitelendirmektedir (Scott, 2018). Alaya alma, lakap takma, iş yavaşlatma, dedikodu gibi oldukça çeşitli veçheleri bulunan altpolitikalar, temelde tahakküm edilenin tahakküm edene karşı bir direniş biçimi olarak değerlendirilebilir.

Dedikodu olgusu da bahsi geçen altpolitika unsurları kapsamında değerlendirilmektedir. Scott'un sıklıkla dedikodu üzerine yapmış olduğu vurgular, bu çerçevede iktidar ilişkilerinin anlamlandırılması noktasında önem arz etmektedir. Toplumsal bir olgu olarak dedikodu, her ne kadar anlamsal olarak kötü çağrışımlar yapsa da toplumsal yapılardaki iktidar ilişkilerinin çözülmesi noktasında dedikodu olgusu, önemli ip uçları sunmaktadır. Bu noktadan hareketle yapılmış olan bu çalışmada, dedikodu olgusu bir altpolitika aracı değerlendirilmiş ve tahakküm ve direniş pratikleri ekseninde anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Literatür taraması yönteminin kullanıldığı çalışmada ilk olarak iktidar olgusunun ne olduğu tartışılmıştır. Ancak bu noktada iktidara yönelik yapılan esas vurgunun siyasi iktidar olduğunun da unutulmaması gerekmektedir. Sonrasında bir kavram olarak altpolitikanın ne olduğu, sınırları ve işlerliği üzerinde durulmuş olup son kertede bir altpolitika aracı olarak dedikodu olgusu, iktidar ilişkileri ekseninde anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Tahakküm ve Direniş Ekseninde İktidar Olgusu

İktidar mefhumu, sosyal bilimlerin kadim tartışma konularından birisidir. İktidarın ne olduğunun belirlenmesi, sınırlarının çizilmesi ve toplumsal ilişkiler çerçevesindeki rolünün analiz edilmesi noktasında çeşitli disiplinler çalışma yürütmektedirler. İktidarın kapsamlı ve tanımlaması oldukça güç bir kavram olduğunun ayrıca ifade edilmesi gerekmektedir. Bertrand Russell, iktidarın sosyal bilimlerden açısında temel bir kavram olduğu belirtir ve iktidarı, fizik bilimlerindeki enerji kavramının yapısıyla açıklar. Russell'a göre iktidar da enerji gibi kendisini yenilemekte, form değiştirmekte ve dönüşüm geçirmektedir (Russell, 1990, s. 12-13). Russell'in iktidara yönelik yaklaşımı, iktidarın yapısını anlamak açısından önemlidir ancak özünü anlamak açısından Michel Foucault'un yaklaşımına yakından bakmak gerekmektedir. Michel Foucault iktidarı en temelde bireylerin eylemleri üzerinde eylemde bulunabilme kudreti olarak tanımlamaktadır (Foucault, 2014, s. 74). Görüldüğü üzere iktidar olgusu kendine haiz birtakım özelliklere sahiptir. Foucault'un yaklaşımından hareketle eylemde bulunabilme kudreti, esasen iktidar olgusunun güç ile olan ilişkisini ifade etmektedir.

İktidamlar ve güç mefhumu arasında karmaşık bir ilişki vardır. Maurice Duverger, iktidarı güç ilişkileri ekseninde açıklamaya çalışmaktadır. Duverger'e göre güç, iktidarın önemli bir bileşenidir ancak iktidar, güçten ibaret değildir (Duverger, 2014, s. 132). İktidar, gücü kullanır ancak güce indirgenemez. Bu çerçevede iktidar ve güç arasında önemli bir ilişkinin bulunduğu ifade edilebilir. İktidar, güç aracılığıyla diğer bireylerin eylemleri üzerinde eylemde bulunur. Ancak bu güç, iktidarın tek dayanağı değildir. İktidamlar aynı zamanda toplumsal rızayı da üretmek durumundadırlar aksi halde iktidar meşruyetini yitirir. Bu eksende iktidar ve güç arasındaki ilişkinin karmaşıklığı ortaya çıkmaktadır. İktidar ve güç arasındaki ilişkinin belirginleştirilmesi noktasında ise Elias Canetti'nin düşünceleri önem arz etmektedir. Canetti'ye göre iktidar, daha genel bir kavram olup güçten daha geniş bir uzamda işlemektedir. Dolayısıyla iktidar, güce sahiptir ancak iktidar salt güç odaklı bir açıklama ile kavranamaz. Bu noktada Canetti kedi ve fare örneğinden hareket eder ve iktidar ile güç ilişkisini bu örnek üzerinden açıklar. Canetti'ye göre kedi, fareyi yakalayabilir, onu hapsedebilir yahut da öldürebilir. Kedinin sahip olduğu bu yetke güçtür, ancak iktidar bu güçten daha fazlasıdır. Kedi, farenin aynı zamanda gitmesine izin verir, belirli sınırlar içerisinde serbest kalmasına müsaade eder. Dolayısıyla kedi, egemen olduğu uzam içerisinde fare üzerinde bir tahakküm kurar (Canetti, 2012, s. 283-284). Tüm bunlardan hareketle iktidarın etkileşimsel bir yapıya sahip olduğu ifade edilebilir. Canetti'nin de altını çizmiş olduğu üzere iktidarın varlığı ötekinin belirli ölçüde mevcudiyetini sürdürebilmesini gerektirmektedir. Bu hususta Steven Lukes de benzer bir anlayışa sahiptir. Lukes'e göre iktidar, A'nin B'yi; B'nin çıkarlarına aykırı bir biçimde etkilemesidir (Lukes, 2016, s. 59). Lukes'in de tanımlamasında görüldüğü üzere, iktidar güçten daha fazlasıdır.

İktidar ve güç arasındaki ayrımı anlamlandırmak noktasında bir diğer referans noktası toplumsal iktidar türlerine bakmaktır. En temelde cebir yoluyla toplumsal aktörlerin eylemlerinin regüle edilmesi olarak kabul edilebilecek olan güç, toplumsal iktidamlar türlerinin önemli bir aracıdır ancak güç, iktidamların tek aracı değildir. Bu noktada Gianfranco Poggi'nin altını çizdiği üzere iktidarın toplumsal alanda üç biçiminin olduğunu belirtmek gerekir: Ekonomik iktidar, siyasi iktidar ve ideolojik iktidar (Poggi, 2014, s. 4-5). Toplumsal iktidarın bu üç farklı biçimi, iktidar ilişkilerinin anlamlandırılması açısından da önem arz etmektedir. Toplumsal iktidarın işleyişi farklı uzamlarda gerçekleşir ve her alan kendine has özelliklere sahiptir. İdeolojik iktidarın işleyişi güçten ziyade düşüncelerdir; ekonomik iktidarın güç algılayışı da siyasi iktidarinkinden farklıdır. Dolayısıyla iktidar ve güç arasında tek boyutlu bir ilişkinin bulunmadığının altının çizilmesi gerekmektedir. Bu noktadan hareketle iktidar daimî bir

sürecin, döngünün ürünü olarak değerlendirilebilir. Tam da bu çerçevede iktidar ilişkilerinde tahakküm ve direniş pratiklerinin de önemi ortaya çıkmaktadır.

Tüm toplumsal yapılarda ve bireylerarası ilişkilerde belirli ölçüde iktidar ilişkisi bulunmaktadır. Foucault'a göre iktidar her yerdedir ve iktidarın bulunmadığı hiçbir toplumsal yapı bulunmamaktadır (Foucault, 1993, s. 99). Ancak Foucault'un bu anlayışının iktidara ilişkin olarak modern bir yaklaşım olduğunun hatırlanması gerekmektedir. Bu noktada Foucault, aile, okul, askeriye, hastaneler vb. toplumsal kurumların iktidar odağı olduğunu belirterek, iktidarı toplumsal uzamın her alanına yaymaktadır. Bu noktadan hareketle iktidarsız bir toplumsal yapıyı tahayyül etmek oldukça güçtür. Dolayısıyla iktidar ilişkilerine her yerde rastlanılmaktadır. Bu ilişkiler ise temelde "tahakküm ve direniş" ekseninde gerçekleşmektedir. Nitekim Foucault, iktidarın olduğu her yerde bir direnişin de olduğunun altını çizmektedir (Foucault, 2003, s. 72). İktidar, özü gereği tahakküm kurmak ve buyurmak ister; iktidarın karşısında yer alan yapılar ise bu tahakküme karşı bir direniş sergilerler. İktidar ilişkileri bu denklem üzerinden varlığını sürdürmektedir. Foucault'un bu çerçevedeki denklemi dikkat çekmektedir. Nitekim direnişin olmadığı bir iktidar ilişkisi, Foucault'a göre yok hükmündedir. Bu çerçevede iktidarın mevcudiyeti her ne kadar karşıt kutupta yer alsada direnişe bağlıdır. Foucault'un efendi-köle ilişkisi ekseninde ele aldığı bu durum, iktidar formülasyonunun özünü belirginleştirmektedir.

Bu ekseninde iktidar mefhumunun klasik anlayıştan ziyade post-yapısalcı bir biçimde ele alınmasının tahakküm ve direniş pratiklerini anlamak noktasında önem arz ettiğini belirtmek gerekmektedir. Post-yapısalcı iktidar anlayışı, iktidarı geniş kapsamlı bir zemine irdelerken; aynı zamanda iktidarın toplumsal uzamdaki edimlerini de mikro düzeylerde ele alması açısından önem arz etmektedir. Özellikle Foucault'nun görüşleri bu çerçevede dikkat çekmektedir. Foucault, modern iktidarın yapılanmasında bilginin son derece önemli olduğunu ifade etmektedir. İktidar ve bilgi arasındaki ilişkinin son derece hayati olduğunu ifade eden Foucault, bilgi alanı oluşturmadan bir iktidar ilişkisinden söz edilemeyeceğini belirtmektedir (Foucault, 1992, s. 65). Bu ekseninde ise Foucault, bilgi ve iktidar özelinde söylem meselesi üzerinde durur. Bilgi ve iktidar ilişkisinin zorunlu bir sonucu olarak söylem, iktidarın dilsel alandaki varlığına işaret etmektedir (Foucault, 2011). Modern iktidarın kompleks yapısına dair tartışma yürüten Foucault, iktidara yönelik bir diğer tanımlamasını ise Biyoiktidar kavramı üzerinden yapmaktadır. Biyoiktidar, iktidarın modern bir biçimi olup en temelde iktidar tartışmalarında bir kırılmaya işaret etmektedir (Özmkas, 2018, s. 30). Bu kırılma, iktidarın modern bir görünümü olan biyopolitikanın varlığını anlamak ve anlamlandırmak noktasında önem arz etmektedir. Foucault'a göre egemen iktidarın öldüren yahut da yaşamaya izin veren yönü gerilerken; biyoiktidar yaşamı teşvik ederek, ölümün engellenmesi noktasında hareket ederek, toplumsal alanı şekillendirmektedir (Foucault, 2013). Bu ekseninde biyoiktidarın insanı kavrayışının tümünden değiştiğinin ifade edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla post-yapısalcı bir yaklaşım olarak Foucault'un iktidar anlayışı modern dönemin tahakküm ve direniş edimlerini anlamak açısından önem arz etmektedir.

Biyoiktidar mefhumunu tartıştığı *Cinselliğin Tarihi* isimli eserinde Foucault, iktidarın disipline edici yönüne önemli bir vurgu yapar (Foucault, 2015). Bu noktada disipline etme ve toplumsal yaşamı şekillendirme noktasında iktidarın yegâne ihtiyacının bilgi olduğunun unutulmaması gerekmektedir. Biyoiktidar, toplumsal yaşama dair rasyonel ve somut bilgilerden hareketle toplumsal uzamda varlığını gösterir ve toplumsal yaşamı kurgular (Lemke, 2014). Bu noktadan hareketle iktidarın düşünsel olarak geçirmiş olduğu evrimsel süreçte dikkat çekmek gerekmektedir. İktidar mefhumu, salt güç ile işleyen bir pratik olmanın ötesine geçerek daha simgesel ve örgütlü bir yapıya bürünmüştür. Dolayısıyla iktidar ile toplumsal alanda girişilen mücadelenin ve direnişin de yapısı değişmiştir. Bu noktada iktidar ve direniş odaklarının post-yapısalcı bir zeminde

tartışılması, iktidara ve özne arasındaki temel ilişkilerin anlamlandırılması açısından son derece önemlidir.

İktidar ilişkileri bağlamında direniş, iktidar karşıtı taraflar/gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir. Her iktidar ilişkisinde bu direniş farklılaşabilir ancak özel olarak benzerliğini sürdürür. Köleliğin olduğu toplumlardaki direnişle günümüz modern toplumlarındaki direniş, biçimsel olarak farklıdır ancak özel olarak benzerlik göstermektedir. Bu noktada temel olan husus, iktidarın tahakkümüne karşı gerçekleştirilen direniştir. Direnişin iktidarın olduğu her yapıda farklı biçimlerde tezahür edebileceğini de belirtmek gerekmektedir. İktidara karşı direniş, kaçınılmaz olmakla beraber farklı kılıklar altında gerçekleştirilmektedir. Özellikle direnişin gündelik yaşamın her anına sızdığı, örgütsüz ve sistematik olmayan direniş pratikleri, iktidar ilişkilerini anlamak/anlamlandırmak açısından önem arz etmektedir (McGowen, 1998, s. 99). Bu çerçevede antropolog James Scott'un iktidar ilişkileri ekseninde çözümlediği tahakküm ve direniş pratiklerine yakından bakmak gerekmektedir.

Direnişin Bir Biçimi Olarak Altpolitika

James Scott, *Tahakküm ve Direniş Sanatları: Gizli Senaryolar* isimli çalışmasında tahakküm ve direniş pratikleri ekseninde iktidar ilişkilerine yönelik derinlikli çözümlerde bulunmaktadır. Malayalılar arasındaki iktidar ilişkilerini çözümlleyen Scott, iktidara karşı direnişin her zaman görünür ve aleni bir şekilde olmadığını ve bu direnişlerin çoğu zaman gizli senaryolar etrafında şekillendiğini vurgulamaktadır (Scott, 2018). Scott'a göre bu durum, iktidar ilişkilerini anlamak açısından oldukça önemlidir. Malayalılar özelinde çözümlerde bulunan Scott, iktidara karşı güçsüzlerin yalan söylemelerinin şaşkırtıcı bir durum olmadığını altını çizmektedir (Scott, 2018, s. 26). Güç ilişkilerinin asimetrik olduğu geleneksel toplumlarda yönetilen alt tabaka mensubu bireyler, iktidara karşı direnişi aleni yapmak yerine birtakım gizli senaryolar aracılığıyla gerçekleştirmektedirler. Tahakküm ve direniş pratikleri ekseninde Scott'un bu bakış açısı oldukça anlaşılır ve kabul edilebilirdir. Nitekim iktidar ilişkilerinde aleniyet, çoğu zaman gücü elinde bulundurana aittir. Bu gücün altında kalan bireylerin davranışları ise daha gizlidir. Scott'a göre bu durum jestlerde, mimiklerde ve giyim kuşamda belirginlik kazanmaktadır. Scott'un, güçsüz olanın gücünün karşısındaki stratejik tavrı (Scott, 2018, s. 21) olarak betimlediği bu direnişler temelde bir "altpolitika" alanı oluşturmaktadır.

Altpolitika en temelde tahakküme karşı verilen gizli mücadeleleri betimlemek amacıyla kullanılmaktadır. Farklı bir kılığa bürünmüş, iktidarın dikkatini çekmeyen ve alenileşmemiş direniş pratikleri Scott'a göre altpolitika alanını oluşturmaktadır (Scott, 2018). Malayalılar özelinde altpolitika pratikleri köleler arasında meydana gelmekteyken; günümüz toplumlarında bu pratikler, farklı biçimlere bürünebilmektedir. Scott'ın, işçilerin iş yavaşlatma, ayak diretme, mal kaçırma, hırsızlık ve dedikodular şeklinde sıraladığı altpolitikalar (Scott, 2018); modern toplumlarda farklılaşmaktadır. Grafitiler, yer altı sinemaları, direniş edebiyatı gibi politikalar da modern toplumlarda yaşayan bireylerin altpolitikaları arasında yer almaktadırlar (Marche, 2012, s. 5-6). Direnişin gündelik biçimi olarak da değerlendirilebilecek olan altpolitikalara, gündelik hayatın her anında rastlanılmaktadır. Vergi politikalarından memnun olmayan bir bireyin vergi borçlarını ödememesi ya da geç ödemesi, dersten sıkılan bir öğrencinin dinliyor gibi görünüp öğretmene yakalanmadan müzik dinlemesi gibi pratikler bu çerçevede altpolitika olarak değerlendirilir.

Altpolitikaların temel özelliklerinden birisi bilindiği üzere "örgütsüz" olmalarıdır. Örgütlü bir direnişten ziyade mikro düzeyde direniş pratiklerinin ifade edildiği altpolitika terimi temelde madun grupların direniş politikalarıyla özdeşleştirilmektedir. Ancak altpolitikalar belirli bir grubun ya da toplumun değil tüm toplumsal oluşumlardaki direniş

politikalarını anlamlandırmak açısından önemlidir. Her toplumsal yapının kendi altpolitik dinamiklerine sahip olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Toplumsal yapılarda tahakküm ve direniş pratikleri ekseninde var olan altpolitikalar, bulunduğu toplumun iktidar ilişkilerinin bir sonucudur. Scott'un çözümlemesinden hareketle iktidarın mutlak olduğu yapılarda gizli senaryolar ağırlık kazanmakta ve altpolitikalar çeşitlenmektedir (Scott, 2018). İktidarın daha yumuşak ve esnek olduğu yapılarda ise gizli senaryolar da şeffaflaşmaktadır. Ancak bu noktada önemli olan unsur, hangi toplumsal yapı içerisinde olursa olsun altpolitikaların mutlak surette var olduğudur.

Altpolitikalar, toplumsal yapıdan bağımsız değildirler. Her toplumsal yapı, bir ölçüde kendi altpolitikasını da şekillendirmektedir. Altpolitikaların, toplumlara ve zamana göre de değişiklik gösterdiğini ifade etmek gerekir. Ancak diğer yandan bazı altpolitika unsurlarının geçerliliğini her zaman ve her yerde gösterdiği de bilinmektedir. Özellikle dedikodu olgusu, bu hususta önem arz etmektedir. Resmi söyleme aleni bir karşı çıkış yerine gizli anlatım biçimleriyle eleştiri getiren dedikodu olgusu, tıpkı Scott'un altını çizdiği üzere bir altpolitika ürünüdür. Bu çerçevede dedikodunun bir altpolitika unsuru olma kapasitesine yakından bakmak, dedikodu ve altpolitika arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak açısından önem arz etmektedir.

Dedikodu Olgusu

Tarihsel süreçte toplumsal yapıların neredeyse tümünde var olduğu bilinen bir olgu olarak dedikodu, gündelik yaşamın önemli bir parçası olarak değerlendirilebilir. Gündelik yaşamın içerisinde bireyler, yakın arkadaşları ya da akrabalarıyla bir araya geldiklerinde birtakım dedikodu faaliyetlerinde bulunabilmektedirler. Bu çerçevede dedikoduyu gündelik yaşamın bir formu olarak nitelendirmek mümkündür. Ancak dedikodu her ne kadar gündelik yaşamın bir parçası olsa da bu parça olma durumu istenmeyen bir durumdur çünkü dedikodu, olumsuz bir davranış olarak değerlendirilmektedir. Türk Dil Kurumu, dedikoduyu "başkalarını çekiştirmek ve kınamak üzere yapılan konuşma, kov, gıybet, kılükal olarak tanımlamaktadır (TDK, 2020). Esasen dedikodunun birisinin ya da birilerinin arkasından konuşma durumu olduğu bilinmektedir. Ancak tarihsel olarak bakıldığında *gossip* yani dedikodu kelimesinin anlamının olumsuz olmadığı görülmektedir. Orijinal tanımına bakıldığında "god-sibbe", "god-sibling" kelimelerinden türemiş olan *gossip* yani dedikodu, tanı-kardeş, ailenin arkadaşı anlamına gelmekle beraber, bir güven ve otorite konumuna işaret etmektedir. Ancak sonraki süreçte özellikle de 17. Yüzyılda dedikodu kelimesinin günümüzdeki kullanımına yakın bir biçimde boş veya önemsiz konuşma gibi olumsuz anlamlar yüklendiği görülmektedir (Adkins, 2017, s. 7).

Birisinin veya birilerinin arkasından konuşma durumu olarak dedikodu, birçok toplumda ve inanış biçiminde olumsuz bir durum olarak nitelendirilmektedir. Örneğin İslamiyet, dedikoduyu haram olarak nitelendirmektedir ve uzak durulması gerektiğini salık vermektedir (Heysemi, 2015, s. 171). Yerel inanışlarda da dedikodu hakkında olumsuz bir bakış açısı hakimdir. Örneği Batı Afrikalı Ashanti kabilesinde dedikodu yapanların dudakları kesilerek cezalandırıldığı bilinmektedir (Levin ve Arluke, 1987, s. 3). Bu çerçevede değerlendirildiğinde dedikodu olgusunun ahlâki olarak da sorunlu bir olgu olduğu düşünülebilir. Ancak tarihsel süreçte bakıldığında ahlâk felsefesi düşünürlerinin dedikoduya ilgi göstermediği de bilinmektedir. Bunun arka planında birkaç neden sıralamak mümkündür. Öncelikle dedikodunun felsefi ilgiyi hak edecek ciddi bir mesele olarak görülmemiş olması bu nedenlerden birisi olarak gösterilebilir. Ayrıca dedikodunun direkt olarak "hoşnutsuzluk" olarak kabul edilmesi ve beraberinde olumsuz anlamlar getiriyor olması, dedikodunun tarafsız olarak değerlendirilmesinin önünde ciddi bir engel olarak bulunmaktadır (Westacott, 2011, s. 54).

Toplumsal düzlem içerisinde kişilerarası iletişimin sözel bir biçimi olarak tezahür eden dedikodu, toplumsal ağlar veya gruplar içerisindeki insanlar arasında karşılıklı olarak gerçekleşmektedir (Stewart ve Strathern, 2004, s. 38). Dolayısıyla dedikodunun kolektif bir eylem olduğu ifade edilebilir ve bireyin bir başına dedikodu eyleminde bulunabilmesi mümkün değildir. Bu çerçevede Robin Dunbar'ın dil ve dedikodu arasındaki ilişkiye dair söyledikleri önem arz etmektedir. Dunbar, diğer canlılardan farklı olarak dil yetisine sahip olan insanların, dil aracılığıyla bilgi alışverişinde bulunmalarının yanı sıra, dil aracılığıyla dedikodu yapmaya uygun bir zihinsel tasarımlarının bulunduğunu belirtmektedir (Dunbar, 1997, s. 6-7). Nitekim Dunbar'ın düşüncesi büyük ölçüde geçerlidir çünkü dedikodu olgusuna tarihsel süreçte ve günümüzde sıklıkla rastlanılmaktadır. Ayrıca dedikodunun toplumsal ilişki ağları içerisinde varlık gösterdiğinin altını çizmek gerekmektedir. Toplumsal ilişki ağlarında değer kazanan ve varlık gösteren dedikoduyu, ahlâk dışı davranış olarak nitelendirip, göz ardı etmek dedikodu olgusunun toplumsal ilişkiler bağlamındaki rolünü anlamlandırmak noktasında sorunlu bir bakış açısıdır. Nitekim dedikodunun toplumsal birleşmenin sağlanmasında ve dayanışmanın oluşmasında dedikodunun kurucu rolde olduğuna dair antropolojik çalışmalar bulunmaktadır (Gluckman, 1963, s. 307-308).

Dedikodu olgusu ayrıca psikolojik çalışmalarda da detaylı olarak ele alınmaktadır. Dedikodunun bireysel ve toplumsal düzlemde birtakım faydalarının bulunduğu dair çalışmalar da yer almaktadır. Dedikodunun temelde bireysel bazda farklı fonksiyonları bulunmaktadır. Bunlar; bilgi alışverişi, etkileme ve eğlence olmak üzere üç kategori altında değerlendirilebilir. Dedikodu, kültürel biçimlerin aktarılması ve belirsiz davranışların aydınlatılması noktasında sosyal çevreyi haritalandırarak bir bilgi akışı sağlarken; aynı zamanda bireylerin düşünsel ve davranışsal motivasyonlarını da etkilemektedir. Eğlence noktasında ise dedikodu, gündelik rutin faaliyetlerin sıkıntısından bireyleri uzaklaştırarak, tatmin edici bir saptırma faaliyeti sergilemektedir (Fine ve Rosnow, 1978, s. 162-164).

Dedikodu, bireysel ya da toplumsal anlamda olumsuz bir davranış kalıbı olarak kabul edilse de toplumsal yaşamdaki iktidar ilişkilerinin anlamlandırılmasına yönelik önemli ip uçları sunmaktadır. Bu çerçevede Scott'un altpolitikaya yönelik yaklaşımını hatırlamak gerekmektedir. Scott'un bir altpolitika unsuru olarak gördüğü dedikodu, tahakküm ve direnç pratikleri çerçevesinde ortaya çıkabilmektedir (Scott, 2018). Tahakküm altında olan bireylerin, kendilerine yakın hissettiği kişilerle beraber iktidara ya da iktidar pratiklerine ilişkin yürüttükleri dedikodu faaliyetleri, bu çerçevede bir yansıma olarak değerlendirilebilir. İktidar ilişkilerinin bir yansıması olarak kabul edilebilecek olan dedikodunun bu çerçevede bağlamının değiştiği görülmektedir. Dolayısıyla dedikodunun tikel bir düzlemde ele alınmaması gerekmektedir. Karen Adkins'in de belirttiği üzere dedikodu, bakış açılarındaki kırılma yahut da çatışmaları ortaya çıkartmakla beraber toplumsal yapıda ortaya çıkan gerilim ve farklılıkların anlamlandırılması noktasında da önemli ip uçları sunmaktadır (Adkins, 2017, s. 107). Dedikodunun yerine göre politik bir söylem olarak nitelendirilebileceğinin de bilinmesi gerekmektedir. Özellikle iktidar ilişkileri ve siyaset bilimi çerçevesinde değerlendirildiğinde dedikodunun başkalarının otorite ve güvenilirliğini azaltıcı yönleri olduğu bilinmektedir (Adkins, 2017). Dolayısıyla iktidar ilişkileri çerçevesinde değerlendirildiğinde dedikodunun muhalif bir enstrüman olabileceği yorumunu yapmak mümkündür.

İktidar ilişkileri ekseninde önem arz eden dedikodunun, iktidar pratiklerini anlamak açısından işlevselliği oldukça dikkat çekicidir. Bu çerçevede dedikodunun resmi iktidar söylemine karşıt bir muhalif söylem olma potansiyeli taşıdığı somut bir gösterge olarak feminist bilincin ortaya çıkışı gösterilebilir. Kamusal yaşamdaki eril tahakkümle dilsel bir mücadelenin gerçekleştirilmesi ve kadın bilincinin ortaya

çıkmasında dedikoduya özel bir önem veren Ned Schantz, dedikodunun kadılara sağladığı duygusal destek ve kişisel gelişim imkanlarının da altını çizmektedir (Schantz, 2008, s. 10-11). Nitekim dedikodunun sağlamış olduğu duygusal destek, dedikodunun özünü yakalamak açısından önem arz etmektedir. Nitekim iktidar ilişkileri ekseninde değerlendirildiğinde, Scottvari bir gizli senaryo olarak değerlendirilebilecek olan dedikodu, iktidardan hoşnutsuz olan bireylerin bir altpolitikası olarak tezahür edilebilmektedir. Dolayısıyla da bireylere belirli bir rahatlama, duygusal destek sunmaktadır. Bu noktadan hareketle, dedikodunun bir altpolitika olarak işlerliğine bakmak, dedikodu olgusunun bir direniş pratiği olarak anlamlandırılması noktasında önem arz etmektedir.

Bir Altpolitika Unsuru Olarak "Dedikodu"

Dedikodunun politika bilimindeki yerinin önemli olduğunu belirtmek gerekmektedir. Toplumsal bir fenomen olarak dedikodu, iktidar ilişkileri açısından önemli bir kavram olarak kabul edilmektedir. Bu hususa ilişkin olarak Christopher Elias, Amerika Birleşik Devletleri özelinde dedikodunun Amerika'nın kuruluşundan beri ülke siyasetini etkilediğini vurgulamıştır (Elias, 2021, s. 5-6). Allport ve Postman ise yapmış oldukları çalışmada savaş döneminde dedikodunun anksiyete üzerindeki etkisini ortaya çıkartmışlardır (Allport ve Postman, 1947). Benzer şekilde McAndrew ve Milenkovic, bireylerin düşmanlık ilişkilerinde olumlu haberlerden ziyade olumsuz haberleri yaymak noktasında daha aktif olduklarını açığa çıkartmışlardır (McAndrew ve Milenkovic, 2002). Dedikodu olgusunun gerek insan ilişkileri gerekse de politik yaşamda somut çıktıları olmaktadır. Bu eksende de Scott, dedikoduya iktidar ilişkileri içerisinde özel bir önem atfetmektedir. Scott öncesinde dedikoduya dair yapılan çalışmaların genelinde antropolojik bakış açısının baskın olduğunun belirtilmesi gerekir (Raj, 2018, s.3). Nitekim bu noktadan hareketle dedikodunun Scottvari bir kavramsallaştırmayla ele alınmasında yarar vardır. Scott, dedikoduyu bir altpolitika olarak görerek, dedikoduyu siyaset tartışmalarının çeperine dahil etmiştir. Bu bağlamda dedikodu tartışmalarının Scott ile farklı bir düzleme evrildiğinin de belirtilmesi gerekmektedir. Nitekim Scott ile benzer bir yaklaşıma Edward Thompson'da ve Ranajit Guha'da da rastlanılmaktadır. Thompson, İngiltere'deki işçi sınıfının sömürüye karşı direnişinin örgütlenmesinde dedikodunun oynadığı role dair örnekler verirken; Guha, Karayipler'de köleliğe ve Güney Asya'da kast sistemine karşı madunların direnişinin örgülenmesinde dedikodunun önemine işaret eder (Thompson, 2004; Guha, 1983). Dolayısıyla dedikodu ve direniş arasında dikkate değer bir ilişki bulunmaktadır.

Dedikodu olgusu her ne kadar olumsuz, etik dışı bir davranış kalıbı olarak değerlendiriliyor olsa da bir altpolitika aracı olarak kullanılıyor olması dedikoduyu, sosyal bilimlerin bir araştırma nesnesi haline getirmektedir. Özellikle Scott'un iktidar ilişkileri ekseninde dedikoduya dair çıkarımları, bu çerçevede önem arz etmektedir. Direnişin bir biçimi olarak dedikoduda tahakküm altında bulunanların vermiş olduğu iktidar mücadelesini görmek mümkündür. Scott, Malaya köylülerinden hareketle yoksulların ve güçsüzlerin lakaplar takıp, dedikodular üreterek, yönetici elitlerin iktidarlarını sembolik olarak baltaladıklarını ve aynı zamanda kendi statü ve iktidar iddialarını ileri sürdüklerini belirtmektedir (Scott, 1985, s. 240). Bu çerçevede değerlendirildiğinde dedikodu, tahakküm altında bulunan yoksulların, madunların ve güçsüzlerin sembolik bir silahı olarak değerlendirilebilmektedir. Nitekim dedikodu gibi altpolitika unsurlarının kamusal alanda cereyan etmeyip, özel alanda meydana gelmesi, sahne arkasında siyasal elitlerin kontrolünün de ortadan kalkmasına yol açmaktadır (Scott, 1985, s. 27). Bu çerçevede değerlendirildiğinde dedikodu, iktidara yöneltilmiş sembolik bir meydan okumadır. İktidarın söylemlerinin yahut da icraatlarının arka

planda değersizleştirildiği, eleştirildiği ve sabote edildiği bir strateji olarak dedikodu, bu çerçevede politik bir mesele olarak da görünürlük kazanabilmektedir.

Dedikodunun bir altpolitika aracı olarak değerlendirilebilmesi noktasında dedikodunun iktidar mekanizmalarına yönelik olması önem arz etmektedir. Bu çerçevede gerçekleştirilen dedikodu, bilinçli bir eylemdir. Ayrıca gizil bir biçimde maddi gerçekliği sembolik düzlemde tersine çeviren dedikodu, güçlü bir kişinin yahut da iktidar kurumunun eylemlerine yöneliktir (Besnier, 2009, s. 137). Bu çerçevede gündelik hayatın pratikleri arasında gerçekleşen dedikodu faaliyetlerinin ayrı bir noktada tutulması gerekmektedir. Kişilerarası iletişimin bir unsuru olarak gündelik dilde gerçekleşen her dedikodu ediminin bir altpolitika aracı olarak politik bir zemini olması gerekmez. Dolayısıyla gerek Scott'ın gerekse de Besnier'in altını çizmiş olduğu direnişsel dedikodu, gündelik hayatın içerisinde meydana gelen gündelik direnişin bir formudur. Bu hususta Chris Wickham da benzer bir görüşe sahiptir. Wickham, toplumsal alanda direnişin meşruiyet kazanabilmesi için dedikodunun oynamış olduğu rolden bahseder ve Toskana özelinde yapmış olduğu inceleminde dedikodunun kamusal eylemi biçimlendirme gücünü ortaya çıkarır (Wickham, 1998, s. 6).

Tahakküm ve direniş ilişkileri ekseninde dedikodu, egemen söyleme, faile ve yapıya yönelik gerçekleşmektedir. Bu çerçevede dedikodunun ideolojik bir kisveye bürünebileceğinin de altını çizmek gerekmektedir (Besnier, 2009). Ayrıca dedikodunun karşıt hegemonya oluşturulması noktasında da kurucu bir role sahip olduğu ifade edilebilir. İktidar pratiklerinin özel alanlarda ya da perde arkasında sorunsallaştırılması, eleştirilmesi yahut da değersizleştirilmesi noktasında dedikodu, direnişin bir bircimi olarak belirmektedir. Nitekim Scott'un yapmış olduğu çalışmalarda da bu durum gözlemlenmektedir.

Direniş, tahakküm ilişkilerinin belirleyici olduğu toplumsal yapılarda kamusa alanda nadiren gerçekleşir. Dolayısıyla gizil bir iletişim formu olarak dedikodu da bu noktada bir direniş pratiği olma potansiyeline bürünür. Hali hazırda iletişimin informel boyutuna ilişkin bir olgu olarak dedikodu, iktidar pratiklerinin belirgin olmadığı, farklı noktalarda kendisini gösterir. Bu durum da tahakküm ve direniş pratikleri ekseninde incelendiğinde son derece anlaşılır bir durumdur. Son kertede Scott'un vurgusu da bu yöndedir ve dedikodu, gizli senaryolar çerçevesinde işler (Scott, 2018; Scott, 1985). Bir altpolitika aracı olarak değerlendirildiğinde ise dedikodunun madun gruplar ve güçsüzler arasında sosyopolitik ağlar ve topluluklar inşa ederek, mevcut iktidar pratiklerinin sorgulanması noktasında bireylere alan yarattığı da bilinmektedir (Duffy, 2002). Benzer tahakküm ilişkileri altında kalan bireylerin dedikodu üretmeleri olasıdır. Bu nedenden ötürü, dedikodunun belirli toplumsal dinamikler içerisinde var olacağını da belirtmek gerekmektedir. Son kertede bir altpolitika aracı olarak dedikodu, bireylere tahakküm ilişkilerinin sembolik düzlemde tersine çevrilmesi noktasında yardımcı olmakla beraber, karşıt söylemin kurumsallaşmasında da rol oynamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Dedikodu, kavramsal olarak olumsuz çağrışımlarda bulunmaktadır ve etik olarak da sorunlu olarak görülmektedir. Ancak tarihsel süreçte bakıldığında dedikodu, farklı toplumsal gruplarda farklı biçimlerde ve işlevlerde varlık göstermektedir. Antropolojik açıdan kurucu bir rol atfedilmekle beraber dedikodu, birçok noktada sosyal bilimcilere önemli ip uçları sunmaktadır. Özellikle iktidar ilişkileri ekseninde bir çözümleme yapıldığında dedikodu, önemli bir keşişme noktasında bulunmaktadır. Scott'un tahakküm ve direniş odaklı çözümlemelerinde dedikoduya atfetmiş olduğu rol, bu çerçevede önem arz etmektedir. Egemen söyleme ve iktidara bir karşı çıkış ve direnç gösterme noktasında dedikodunun işlevsel olduğu ifade edilebilir. İktidar pratiklerine karşı direnişin her daim

sistemli bir şekilde yürütülmediği bilinmektedir. Bu çerçevede altpolitika kavramına yakından bakmak gerekmektedir. Tahakküm ve direniş pratikleri ekseninde değerlendirildiğinde altpolitika, iktidara karşı çıkışın gündelik bir varyasyonu olarak belirmektedir. Bilindiği üzere direniş, her daim sistemli bir yapıda bulunmamaktadır. Gündelik hayatın olağan akışı içerisinde direniş, alışılageldik formların dışında farklı biçimlerde varlık göstermektedir. Bu noktada dedikodu, bir altpolitika unsuru olarak dikkat çekmektedir.

Altpolitika kavramı çerçevesinde değerlendirildiğinde dedikodu, direnişin gizli bir biçimi olarak dikkat çekmektedir. Bilindiği üzere direniş, çoğu zaman kamusal alanın dışında Scottvari bir biçimde ifade edilecek olursa "gizli senaryolar" kapsamında gerçekleşmektedir. Bu noktada dedikodunun da gizli bir direniş biçimi olduğu ileri sürülebilir. Madun grupların, güçsüzlerin ve ezilmişlerin bir direnişi olarak dedikodunun iktidar ilişkileri kapsamında politik bir edim olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Bu noktadan hareketle dedikoduyu etik dışı bir edim olarak kökten reddeden bakış açısının sorgulanması gerekmektedir. Dedikodu, direnişin görünmeyen biçimi olarak işlevsel olabilmekte ve bireylere çoğu zaman bir "muhalefet alanı" yaratabilmektedir. Bu eksende dedikodunun iktidar ilişkileri çerçevesinde politik bir vechesinin bulunduğu altını çizmek gerekmektedir. Son kertede bir direniş biçimi olarak dedikodunun, gündelik hayatın olağan akışı içerisinde varlık gösteren bir edim olduğunu da kabul etmek gerekmektedir. Direniş, gündelik hayatın akışı içerisinde oldukça farklı kışvelere bürünebilmektedir ayrıca dedikodu gündelik hayattaki direniş biçimlerinden birisi olarak da varlık göstermektedir.

Tahakküm ilişkilerinin yoğunlaşması, beraberinde direniş pratiklerinin de yoğunlaşmasını getirmektedir. Bu noktadan hareketle altpolitika araçlarının karmaşıklaştığı bir toplumsal yapıda, iktidar ilişkilerinin oldukça keskin olduğu ifade edilebilir. İktidar pratikleriyle kamusal alanda yüzleşme zorlaştıkça, bireylerin dedikodu yoluyla iktidara meydana okumaları da yaygınlaşmaktadır. Dolayısıyla bir altpolitika aracı olarak dedikodunun direkt olarak iktidar ilişkilerine yönelik olduğu çıkarımında bulunabilir.

KAYNAKÇA

- ADKINS, K. (2017). *Gossip, epistemology & power: Knowledge underground*. Cham: Palgrave Macmillan.
- ALLPORT, G. W. & POSTMAN, L. (1947). *The psychology of rumor*. New York: Henry Holt Pres.
- BESNIER, N. (2009). *Gossip: and the everyday production of politics*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
- CANETTI, E. (2012). *Kitle ve iktidar*. (G. Aygen, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- DUFFY, R. (2002). *Hot gossip: Rumor as Politics*. L. Bondi (Ed), *Subjectivities, knowledges and feminist geographies* içinde (ss. 172-190). Oxford: Rowan & Littlefield Press.
- DUNBAR, R. (1997). *Grooming gossip, and the evolution of language*. Cambridge: Harvard University Press.
- DUVERGER, M. (2014). *Siyaset sosyolojisi*. (Ş. Tekeli, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- ELIAS, C. M. (2021). *Gossip men: J. Edgar Hoover, Joe Maccarthy, Roy Cohn and the politics of insinuation*. Chicago: The University of Chicago Press.
- FINE, G. A. & ROSNOW, R. L. (1978). *Gossip, gossipers, gossiping*. *Personality and Social Psychology Bulletin*. Cilt 4(1), 161-168.

- FOUCAULT, M. (1992). Hapishanenin doğuşu. (M. A. Kılıçbay, Çev.). Ankara: İmge Yayınları.
- FOUCAULT, M. (1993). Ders özetleri. (S. Hilav, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- FOUCAULT, M. (2003). İktidarın gözü. (I. Ergüden, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- FOUCAULT, M. (2011). Bilginin arkeolojisi. (V. Urhan, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- FOUCAULT, M. (2013). Toplumunu savunmak gerekir. (Ş. Aktaş, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- FOUCAULT, M. (2014). Özne ve iktidar. (I. Ergüden ve O. Akınhay, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- FOUCAULT, M. (2015). Cinselliğin tarihi. (H. U. Tanrıöver). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- GLUCKMAN, M. (1963). Gossip and scandal. *Current Anthropology*. Cilt 4(3), 307-316.
- GUHA, R. (1983). *Elementary aspects of peasant insurgency in colonial India*. Delhi: Oxford University Press.
- HEYSEMI, N. E. (2015). Mecma'uz – Zevaid. (A. Yerinde, Çev.). İstanbul: Ocak Yayıncılık.
- LEMKE, T. (2014). *Biyopolitika*. (U. Özmakas, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- LEVIN, J. ve ARLUKE, A. (1987). *Gossip: The inside scoop*. New York: Springer Press.
- LUKES, S. (2016). İktidar: Radikal bir görüş. (M. Ratip, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARCHE, G. (2012). Why infrapolitics matter. *Revue Française d Etudes Américaines*, Cilt 131(1), 3-18.
- MCANDREW, F. T. & MILENKOVIC, M. A. (2002). of tabloids and family secrets: The evolutionary psychology of gossip. *Journal of Applied Social Psychology*, 32(5), 1064-1082.
- MCGOWEN, R. (1998). Power and humanity, or Foucault among the historians. C. Jones ve R. Porter (Eds), *Reassessing Foucault: Power, medicine and the body* içinde (ss. 91-113). London: Routledge Press.
- ÖZMAKAS, U. (2018). *Biyopolitika: İktidar ve direniş: Foucault, Agamben, Hardt-Negri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- POGGI, G. (2014). Devlet: Doğası, gelişimi ve geleceği. (A. Babacan, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- RAJ, L. (2018). Rumour and gossip in a time of crisis: Resistance and accommodation in a South Indian plantation frontier. *Critique of Anthropology*. 39(1), 52-73.
- RUSSELL, B. (1990). İktidar. (M. Ergin, Çev.). İstanbul: Cem Yayınevi.
- SCHANTZ, N. (2008). *Gossip, letters, phones: The scandal of female networks in film and literature*. New York: Oxford University Press.
- SCOTT, J. C. (1985). *Weapons of the weak: Everyday forms of peasant resistance*. New Heaven: Yale University Press.
- SCOTT, J. C. (2018). Tahakküm ve direniş sanatları: Gizli senaryolar. (A. Türker, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- STEWART, P. J. ve Strathern, A. (2004). *Witchcraft, sorcery, rumors and gossip*. Cambridge: Cambridge University Press.
- THOMPSON, E. P. (2004). İngiliz işçi sınıfının oluşumu. (U. Kocabaşoğlu, Çev.). İstanbul: Birikim Yayınları.

WESTACOTT, E. (2011). The virtues of our vices: A modest defence of gossip, rudeness, and other bad habits. New Jersey: Princeton University Press.
WICKHAM, C. (1998). Gossip and resistance among the medieval peasantry. Past & Present. 160 (1), 3-24.
<https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 10.10.2020)

Summary

The phenomenon of power is encountered in every field of daily life. The phenomenon of power has a structure that surrounds, shapes and transforms society and daily relations. Therefore, there is a strong relationship between power and society. While analyzing the power, the social situation and life should not be ignored. Ultimately, power gains meaning within the social structure. In this framework, power relations of power gain visibility in the social structure. It should also be emphasized that there is a resistance in every field where power exists as a phenomenon that has spread to social life. At this point, the proposition that there will definitely be resistance wherever there is power should be kept in mind.

Resistance to power can be macro-scale as well as micro-scale. In this context, the form of resistance carried out on a micro scale is called subpolitics. Altpolitics is a phenomenon conceptualized by James C. Scott, in the most general terms, it is the everyday and amorphous form of resistance to power. Bu çerçevede iktidara yönelik olarak yüksek sesle dile getirilemeyen eleştiriler, dirençler daha pasif yollarla dile getirilebilmekte ve bir direniş sergilenmektedir. At this point, the phenomenon of subpolitics gains importance. Elements of subpolitics can manifest in quite different forms. Gossip, street arts, imitation, humor and many other elements can be considered as subpolitics. At this point, the aim is to reveal the resistance and resistance developed against the government in a more indirect way, not overtly. Therefore, it is necessary to evaluate the elements of subpolitics as different forms of resistance. Especially in structures where social power is very strong, resistance takes place in a more hidden structure and at this point, sub-policy elements gain importance.

Discourses against power that cannot be expressed in official ways are expressed through various secret scenarios. Therefore, there is a certain inverse proportion between the power balance of the government and the elements of subpolitics. In structures and organizations where the power is strong and intolerant, resistance takes place more covertly. At this point, sub-policy elements gain value. In this study, the phenomenon of gossip, which is among the elements of subpolitics, was evaluated. Gossip, in the most general terms, is considered as secret speeches made to lure and condemn others. The fact that gossip takes place in secret and away from the addressee makes it easy for us to consider gossip as a sub-policy element. Gossip can take place between individuals as well as in social areas for power centers. At this point, it should be underlined that gossip has a political function besides its daily functions. At this point, it should be underlined that gossip has a political function besides its daily functions. Gossip can be an element of resistance to power, as Scott emphasizes.

Powers are vilified, imitated and devalued through gossip. At this point, it should not be ignored that gossip has a political power. Especially in closed societies, gossip occupies an important place among the daily forms of resistance. Therefore, the aim of the study is to reveal that the phenomenon of gossip is a way of resistance against the government as an element of subpolitics. In this study, the phenomenon of gossip was evaluated as a sub-policy element and conceptualized as a political element. In the study, firstly, the phenomenon of power was emphasized and the relationship between society, power and resistance was tried to be clarified. Afterwards, by focusing on the concept of subpolitics, a discussion was carried

out on the concept of gossip as an element of subpolitics. The possibilities of gossip in the development of an anti-government discourse were also emphasized. In this last evaluation study, gossip was handled as an element of subpolitics and a power-oriented discussion was carried out.